

VI. SLAVISTICA PESTE HOTARE

ACADEMICIANUL BOHUSLAV HAVRÁNEK LA 70 DE ANI

În ziua de 30 ianuarie 1963 a împlinit 70 de ani — în plină putere creatoare — academicianul Bohuslav Havránek, reprezentantul cel mai de seamă al lingvisticii cehoslovace și unul dintre cei mai însemnați slavisti contemporani. O caracterizare a întregii activități, atât de bogate, a acestui om de știință, nu este de loc ușoară¹. Vom încerca să trecem în revistă, în mod succint, sferile tematice de bază ale acestei activități și lucrările principale ale savantului ceh. Mai întâi, Havránek acordă atenție limbii lui maternă, cehă, sub toate aspectele ei, fie că e vorba de problemele limbii literare și ale normelor ei², de problematica dialectelor³, de problemele stilisticii și de cele ale limbii poetice și ale traducerilor⁴, fie că e vorba de terminologia de specialitate sau de lucrări lexicologice și lexicografice⁵, și, în sfârșit, de manuale de limbă cehă⁶. La toate acestea se adaugă editarea unor texte importante de limbă⁷.

¹ Întreaga operă a lui Havránek a fost prezentată în următoarele studii: K. Horálek, *Přehled Havránekovy vědecké činnosti, in Studie a práce lingvistické. Na počest Jedděsých narozenin akademika Bohuslava Havránka*, vol. I, Praga, 1954, p. 11–35; K. Horálek-L. Reháček, *Akademiku Bohuslava Havránka k sedmdesátinám*, «Acta universitatis Carolinae-Philologica, Slavica Pragensis», IV, 1962, p. 11–16; K. Hausenblas, *K sedmdesátinám akademika Bohuslava Havránka* in «Slovo a slovesnost» (= SaS), 24, 1963, p. 1–8.

² Cf. mai ales: *Influence de la fonction de la langue littéraire sur la structure phonologique et grammaticale du cheque littéraire, in Travaux du Cercle linguistique de Prague* (= TCLP), 1, 1929, p. 106–120; *Problèmes des recherches sur les langues de divers fonctions*. a) Sur les fonctions de la langue. b) Sur la langue littéraire, ibid., p. 14–17; *Ukoly spisovného jazyka a jeho kultura, in Spisovná čeština a jazyková kultura*, Praga, 1932, p. 32–84; *Zur Adaptation der phonologischen Systeme in den Schriftsprachen*, TCLP, 4, 1931, p. 267–278; *Zum Problem der Norm in der heutigen Sprachwissenschaft und Sprachkultur*, in *Actes du IVe Congrès international des linguistes*, Copenhague, 1938, p. 151–156; *K voprosu ob obichodno-razgovornom češkom jazyke i jeho otnošení k literárnímu češkomu jazyku* (în colaborare cu J. Běli, Al. Jedlička și Fr. Trávník), «Вопросы языкознания», 10, 1961, nr. 1, p. 44–51. Mai adăugăm că academicianul Havránek este autorul excelentei opere *Vývoj spisovného jazyka českého rada in Československá vlastivěda*, seria II. *Spisovný jazyk český a slovenský*, Praga, 1936, p. 1–144.

³ Studiul lui Havránek, *Nářečí česká*, in *Československá vlastivěda III. Jazyk*, Praga 1934, p. 84–216, este opera de bază pentru cercetarea graiurilor ceh.

⁴ Cf. studiul citat mai sus *Ukoly spisovného jazyka*..., și apoi, mai ales: *K funkčnímu rozvrstvení spisovného jazyka*, «Časopis pro moderní filologii», 28, 1942, p. 409–416; *Význam jazyka spisovného pro jazyk básnický*, in *O básnickém jazyce*, Praga 1947, p. 18–25; *Působení básnického na jazyk spisovný*, ibid., p. 35–41; *Marxistická jazykověda a jazyk nové české literatury*, SaS 13, 1952, p. 57–71. O importanță capitală o au de asemenea studiile lui Havránek consacrate analizei limbii clasiciilor literaturii ceh, în primul rând analizei procedeelelor de exprimare din operele scriitorilor K. H. Mácha, B. Němcová și Al. Jirásek.

⁵ Academicianul Havránek a fost unul dintre principalii colaboratori la toate operele lexicografice de mari proporții ale lingvisticii ceh din ultimele decenii: a fost redactor la *Přiruční slovník jazyka českého*, încă din anul 1942 (de la vol. IV) până la terminarea acestei opere monumentale, în 1957 (vol. VIII); este redactor principal al «Dictionarului limbii ceh literare» (*Slovník spisovného jazyka českého*, I, 1960); împreună cu L. Kopecný și K. Horálek a condus lucrările la «Marele dicționar rus-ceh» (*Velký rusko-český slovník*, I–V, 1952–1962); este de asemenea membru al redacției «Dictionarului limbii paleoslave» (*Slovník jazyka staroslověnského*), care a început să apară în 1958 (până în 1963 au apărut 7 fascicule).

⁶ Havránek, el însuși un pedagog eminent, a acordat multă atenție manualelor de limbă cehă: din anul 1933 a început să publice manuale pentru școlile medii, care conțin multe noutăți; pe baza lor a fost elaborată «Școala de gramatică cehă» (*Stručná mluvnice česká*, împreună cu Al. Jedlička, prima ediție 1950, a 9-a ediție 1960). Forma prelucrată a acesteia, *Česká mluvnice* («Gramatica cehă», ed. a 2-a, 1962), constituie o carte de bază pentru cunoașterea limbii ceh.

⁷ Este vorba, pe de o parte, de edițiile monumentale vechi, cf. mai ales *Nejstarší česká rymovaná kronika tak řečeného Dalimila*, Praga, 1957, ed. a 2-a 1958, și *Výbor z české literatury od počátku po dobu Husovu*, Praga 1957 (Havránek a condus aici colectivul de editori). Pe de altă parte, e vorba de editarea clasiciilor literaturii ceh, mai ales de edițiile-model ale operelor scriitoarei B. Němcová.